

vergadering **C204**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 18 april 2024

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het actieplan 'Koers zetten naar een lerend Vlaanderen' – 1436 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het proefproject met loopbaancheques voor niet-beroepsactieven – 1579 (2023-2024)	5
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de premie voor langdurig werklozen die een knelpuntopleiding volgen – 1581 (2023-2024)	6
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van het Vlaamse clusterbeleid – 1541 (2023-2024)	8
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondernemingen die aankloppen bij Participatiemaatschappij Vlaanderen – 1586 (2023-2024)	10

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het actieplan 'Koers zetten naar een lerend Vlaanderen' – 1436 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Er is nog heel wat werk aan de winkel om de leercultuur in Vlaanderen te versterken en de Vlaming meer aan het leren te krijgen. Levenslang leren is het beste instrument om onze werknemers beter te wapenen voor de toekomst en onze werklozen of niet-beroepsactieven meer mogelijkheden te geven om aan de slag te gaan. Het Partnerschap Levenslang Leren heeft de opdracht om het levenslang leren een boost te geven. Aan het einde van de legislatuur is het nuttig om de balans op te maken.

Belofte maakt schuld. Op mijn vraag over levenslang leren en het partnerschap in deze commissie antwoordde u, minister, dat het actieplan 'Koers zetten naar een lerend Vlaanderen' eerstdaags binnen de Vlaamse Regering wordt besproken. In dit jaarrapport wordt een stand van zaken gegeven per actie. Het biedt dus een overzichtelijke stand van zaken en beschrijft de initiatieven voor 2024.

Hoe evalueert u het actieplan? Werden de doelstellingen behaald? Welke werkpunten zijn er?

Welke lessen leert u uit het rapport? Welke initiatieven zullen de komende maanden nog worden genomen?

Welke elementen moeten zeker worden meegenomen naar de volgende legislatuur?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, het actieplan en jaarrapport maken nogmaals duidelijk dat levenslang leren een gedeelde verantwoordelijkheid is van heel wat belanghebbenden. Dit maakt het zowel boeiend als complex. Het vergt een samenhangende aanpak, waar het Partnerschap Levenslang Leren en het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen in 2023 verder op hebben ingezet.

Het jaarrapport fungeert niet als een strikt monitoringsrapport, maar heeft de ambitie om een overzichtelijke stand van zaken te geven van alle initiatieven uit de diverse domeinen die gericht zijn op het versterken van levenslang leren. Bij de publicatie van het jaarrapport 2022 concludeerde ik dat er rond levenslang leren veel gebeurd was en ook voor 2023 kan ik zeggen dat we verder zijn gegaan op dat elan.

Zoals elk jaar trek ik heel wat lessen uit het rapport. Ik benoem de belangrijkste.

Eerst en vooral zijn er de cijfers. We zien enkele positieve trends rond levenslang leren, zoals blijkt uit bijvoorbeeld de werkbaarheidsmonitor 2023 van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), waaruit blijkt dat werknemers aanzienlijk minder leertekorten ervaren ten opzichte van 2019.

Daarbovenop hebben we waardevolle ervaringen opgedaan met vernieuwende projecten in het kader van de relance. Denk aan de competentiechecks, het gemeenschappelijk initiatiefrecht in het Vlaams opleidingsverlof of de oproep 'Opleidingen van de Toekomst'.

Ook de krapte op de arbeidsmarkt lijkt echt wel iets in beweging te hebben gezet. Het besef dat opleiden het nieuwe rekruteren is, begint toch echt wel door te dringen in het bedrijfsleven.

Tegelijkertijd stellen we vast dat er zeker nog werkpunten zijn, bij zowel werkgevers als werknemers. We hebben nog een lange weg te gaan om iedereen ervan te overtuigen hoe belangrijk het is om regelmatig je vaardigheden bij te werken, in het bijzonder in een steeds sneller veranderende wereld en arbeidsmarkt.

Met deze geleerde lessen in het achterhoofd, vertel ik graag iets over de initiatieven die de komende maanden op til zijn.

Het Partnerschap Levenslang Leren zal zich verder verdiepen in enkele specifieke thema's. Een van de thema's is het concept van brugfiguren in levenslang leren.

Via het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen rollen we het mobiliserend project 'Iedereen leert' verder uit. Via dit initiatief willen we komen tot vijftien vernieuwende en baanbrekende projecten rond levenslang leren in Vlaanderen.

Verder zal ik vanuit mijn bevoegdheid verdere stappen zetten om het gemeenschappelijk initiatiefrecht binnen het Vlaams opleidingsverlof te verlengen naar het schooljaar 2024-2025.

Ook binnen het Europees voorzitterschap wordt er volop ingezet op levenslang leren. Zo organiseerden we de OESO Skills Summit en is er vandaag en gisteren de conferentie rond levenslang leren. Daarnaast eindigt op 8 mei het Europese Jaar van de Vaardigheden.

Collega, gezien de grote tekorten op de arbeidsmarkt en de groeiende vraag naar gekwalificeerd personeel is het cruciaal dat we ons onderscheiden door innovatie en talent. Daarom is het noodzakelijk dat Vlaanderen ook in de volgende legislatuur zal blijven investeren in levenslang leren.

Barack Obama zei het recent nog in Puurs: "Samenlevingen zullen anders moeten gaan denken over arbeidsproductiviteit en verloning. We zullen ook levenslang moeten leren. Er wacht ons veel sociale reorganisatie." Ik sluit me daarbij aan. Iedereen zal zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen in dit verhaal. Het gaat niet op om daarvoor alleen naar de overheid te kijken. Ook de burger, de ondernemer, de opleidingsverstrekker, iedereen kan daartoe bijdragen.

Wat de aanpak betreft, denk ik persoonlijk dat het belangrijk is om een focus te leggen, om ons te concentreren op de meest prioritaire gebieden. Een van de keuzes die we bijvoorbeeld zouden kunnen maken, is om ons meer te richten op de verwachte competenties op de arbeidsmarkt en hoe we tekorten en mismatches gaan aanpakken samen met opleidingsverstrekkers, ondernemingen, sectoren enzovoort. Ook een gericht aanbod voorzien vanuit de overheid voor werknemers die zich fundamenteel willen gaan omscholen lijkt mij een belangrijke werf te worden.

Wat we in elk geval, ook na deze legislatuur, zullen moeten blijven doen is samenwerken, naar mekaar luisteren en uitdagingen op een gedeelde manier aanpakken. Het actieplan en partnerschap waren en zijn daarvoor waardevolle initiatieven die niet zomaar van de ene op de andere dag zullen verdwijnen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Bedankt om uw visie toe te lichten, minister.

Ik denk dat we het over veel zaken eens zijn: Vlaanderen staat aan de top qua innovatie en onze grondstof is kennis. Daarom moeten we blijven investeren in levenslang leren om onze kennis bij te schaven, om te kunnen inspelen op de tendensen en veranderingen op de arbeidsmarkt. Zoals u daarnet zei, is dat een gedeelde verantwoordelijkheid en moet iedereen daar zijn rol in kennen. Nog niet iedereen heeft die mentaliteitswijziging door of heeft door dat we daar verder op

moeten inzetten, dat er ook heel wat mogelijkheden zijn om bij te scholen en om te vormen en dat er ook heel wat incentives, initiatieven en projecten – het gaat heel breed – zijn, waarmee op dat aspect wordt ingezet. Ik denk dat we ook moeten beseffen dat dit niet van de ene op de andere dag gerealiseerd zal zijn.

We hebben die tendens ingezet, het Partnerschap Levenslang Leren heeft de tools en heeft inzichten verworven. Ik wil vooral de oproep doen om daarop te blijven inzetten, zodat we die mentaliteitswijziging bij zowel de overheid, het bedrijfsleven als de burgers kunnen bewerkstelligen. Het is nu uit de startblokken geschoten, dus we kunnen daar nu mee verder.

Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Daar is geen verplichting toe, zeker niet als er overeenstemming is over de visie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het proefproject met loopbaancheques voor niet-beroepsactieven – 1579 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): We evolueren tegenwoordig van jobzekerheid naar loopbaanzekerheid. Dan is het belangrijk dat werknemers voldoende weerbaar en flexibel zijn om de loopbaan in eigen handen te nemen en de transitie van de ene naar de andere job vlot te laten verlopen.

Loopbaancheques en loopbaanbegeleiding zijn waardevol om werknemers te laten reflecteren over de loopbaan en hen bij te staan om de eigen positie te versterken om bepaalde keuzes te maken. Het afgelopen decennium hebben de loopbaancheques hun meerwaarde bewezen. Al meer dan 190.000 werknemers hebben er al gebruik van gemaakt. Minister, u nam ondertussen bijkomende initiatieven om de kwaliteit van de begeleiding te verzekeren.

Collega Philippe Muyters nam eerder het initiatief om ook niet-beroepsactieven de mogelijkheid te geven om een beroep te doen op loopbaanbegeleiding met het oog op de re-integratie naar de arbeidsmarkt. Er liep daarover een proefproject van februari 2023 tot en met maart 2024. Op basis van de ervaringen zou worden nagegaan in welke mate de doelgroep van de loopbaancheques zal worden uitgebreid.

Hoe is het proefproject verlopen? Zijn de resultaten al opgeleverd? Welke conclusies trekt men uit het onderzoek? Hoe gaat u daar verder mee aan de slag?

Vanaf wanneer zullen de niet-beroepsactieven ook een beroep kunnen doen op de loopbaancheques? Welke voorwaarden worden daaraan verbonden?

Hoe zal de loopbaancheque worden gepromoot bij deze doelgroep? Hoe zal daarover worden gecommuniceerd?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, er waren er voor dit proefproject 130 aanvragen, 86 daarvan werden goedgekeurd. Het onderzoeksteam van VDAB volgde het proefproject van dichtbij op aan de hand van lerende netwerkmomenten met de loopbaancentra, administratieve data, inhoudelijke verslagen van loopbaancentra

en interviews met de personen die loopbaanbegeleiding gekregen hebben. Zoals reeds in het parlement gezegd, worden deze data in het eerste semester van 2024, nu dus, geanalyseerd. In juni 2024 zal het onderzoeksrapport klaar zijn.

Op basis van dit onderzoeksrapport zal een volgende regering dan moeten beslissen of ze de loopbaancheques wil openstellen voor deze doelgroep. Deze aanpassing brengt een wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) met zich mee, dus als het rapport positief is, is er ook een zekere doorlooptijd vereist.

Uit eerste – niet-wetenschappelijke en dus voorbarige – bevindingen leren we alvast dat het niet makkelijk is om niet-beroepsactieven te rekruteren voor loopbaanbegeleiding, dat de begeleiding gemiddeld meer tijd dan reguliere loopbaanbegeleiding kost, dat er gemiddeld meer stopzettingen zijn en dat de resultaten naar activering voorlopig beperkt zijn, of hoogst onduidelijk blijven.

Als tot deze aanpassing beslist zou worden, zal VDAB uiteraard sterk inzetten op de promotie van de maatregel via kanalen die de doelgroep vandaag al bereiken. Ik denk dan bijvoorbeeld aan lokale besturen, armoedeorganisaties, maar ook VDAB zelf uiteraard, aangezien VDAB vandaag meer dan ooit de groep van niet-beroepsactieven motiveert om zich in te schrijven.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Het is belangrijk, als we de mensen lang aan het werk willen houden, ook met de huidige arbeidsmarkt, dat we ze ook in de juiste richting sturen en de juiste begeleiding geven.

Ik schrik wel wat van de ervaringen, dat het niet zo gemakkelijk is en dat er ook mensen zijn die afhaken, als ik het goed begrepen heb. Ik denk dat het dan zeker een grote uitdaging is om daar verder op in te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de premie voor langdurig werklozen die een knelpuntopleiding volgen – 1581 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We zien vandaag meer dan ooit de impact van een knelpunteconomie. De lijst van knelpuntberoepen wordt steeds langer. Werkgevers ervaren hoe moeilijk het is om geschikte kandidaten te vinden om de vacatures in te vullen. Terwijl werkgevers enkele decennia geleden de luxe hadden om uit een ruim aanbod van kandidaten de witte raaf te selecteren, zijn het nu de potentiële werknemers die een selectie kunnen maken van waar men aan de slag wil. Bij het begeleiden en opleiden van de werklozen focust VDAB dan ook het best op knelpuntberoepen. Deze hebben het meeste kans op een positief resultaat. Bovendien wordt daarmee de gigantische krapte op de arbeidsmarkt aangepakt.

Voor werklozen is het aantrekkelijker om een knelpuntopleiding te volgen. Ze kunnen dan immers de werkloosheidsuitkering behouden. De Vlaamse Regering biedt vanaf september een premie aan voor langdurig werklozen die een knelpuntopleiding van minstens drie maanden volgen. Er zijn drie betalingsmomenten: 750 euro bij de start, 1000 euro na het afronden van de opleiding, en 1500 euro voor wie minstens 28 dagen heeft gewerkt in de daaropvolgende vier maanden. De Vlaamse

regering heeft bij het lanceren van deze maatregel aangegeven dat ze grondig zal worden geëvalueerd.

Het is nog te vroeg voor een uitgebreide analyse, maar bij mijn vraag om uitleg op 14 december 2023 gaf ik aan dat we deze premie nauwgezet zullen opvolgen.

Wij zijn nu opnieuw enkele maanden verder. Wat is de stand van zaken van deze premie?

Wat is de impact op de keuze voor knelpuntopleidingen? Heeft het effectief resultaat? Slaagt deze premie er in om de langdurig werklozen te overtuigen om te starten aan een knelpuntopleiding?

Hoe verloopt de communicatie en de promotie van deze maatregel?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, op 31 maart 2024 werd de knelpuntpremie al 562 keer aangevraagd. Dat is een stijging van meer dan tweehonderd ten opzichte van uw vorige vraag hierover. Toen stond de teller op 312.

De registratie van aanvragen verloopt altijd via een VDAB-bemiddelaar. Deze bemiddelaar gaat pas over tot registratie nadat er een eerste controle van de voorwaarden heeft plaatsgevonden. De knelpuntpremie wordt pas definitief toegekend, zodra de burger met de opleiding gestart is én op dat moment aan alle voorwaarden voldoet om de eerste schijf te ontvangen. Dit gebeurde tot 31 maart in 353 gevallen.

Een concrete opdeling naar opleidingen kunnen we eventueel doorsturen, als u dat wilt. Het valt op dat er heel wat opleidingen in de social profit worden gevolgd, maar liefst 170.

Binnen deze groep werd dus 353 keer een eerste schijf uitbetaald bij de start van de opleiding. Daarnaast werden reeds 53 premies – de tweede schijf – uitbetaald bij het positief beëindigen van de opleiding én zestien premies – de derde schijf – ten gevolge van een tewerkstelling van minstens 28 kalenderdagen binnen de vier maanden na het einde van de opleiding.

Vandaag is het nog te vroeg om de effecten te evalueren of om al conclusies te trekken. De impact van de knelpuntpremie zal zowel kwalitatief als kwantitatief geëvalueerd worden. Een eerste tussentijds rapport wordt voorzien na de zomer. Een volledige evaluatie van het proefproject is, conform de afspraken binnen de Vlaamse Regering, voorzien in 2025.

Wat betreft communicatie zet VDAB in op zowel externe als interne communicatie. De externe communicatie richt zich enerzijds op organisaties die een direct contact hebben met de doelgroep – OCMW's, welzijnsorganisaties, lokale dienstverleners – om zo specifiek potentiële kandidaten te bereiken. Anderzijds wordt er ingezet op rechtstreeks contact met de burgers zelf. Er is al een campagne gelanceerd via sociale media, zoals Facebook en LinkedIn. Daarnaast is er een digitale flyer verspreid die mensen doorverwijst naar de landingspagina over de knelpuntpremie op de VDAB-website, en naar de VDAB-servicelijn voor meer informatie.

Intern zijn VDAB-medewerkers en partners uitgebreid geïnformeerd via de gebruikelijke kanalen. De premie wordt herhaaldelijk onder de aandacht gebracht van de bemiddelaars, zodat ze alert blijven en de premie bespreken in hun gesprekken met werkzoekenden die in aanmerking komen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik denk dat ik telkens hetzelfde zeg, maar door de krapte op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat we mensen begeleiden. Dat kan gaan over intensieve begeleiding, een opleiding naar een knelpuntberoep.

Soms duurt het lang om effecten of positieve tendensen in kaart te brengen, maar ik ben een beetje ongeduldig. Ik wil weten hoeveel mensen er starten en daarna effectief in een knelpuntsector aan het werk gaan. Ik hoor dat er zestien premies zijn uitgekeerd aan mensen die na de opleiding aan het werk gesteld zijn. Ik vraag me dan af of we ook zicht hebben op het aantal mensen dat afhaakt. Ik kan geloven dat de match niet altijd geslaagd is. Ik snap dat mensen ook exploreren, dat mensen nadenken over wat bij hen past of dat ze wel eens proberen of iets in hun interesse ligt, maar dat dat dan toch niet de juiste beslissing is.

Maar misschien is het te vroeg om al te zien hoeveel mensen we zo aan het werk krijgen. Als daar nu nog geen antwoord op is, dan is het misschien voor de volgende legislatuur. Ik ben er zeker van dat dit thema sowieso nog aan bod zal komen tijdens de volgende legislatuur, en eventueel erna. Ik ben benieuwd naar wat de toekomst zal brengen.

De voorzitter: Daar is kamerbrede consensus over. We willen allemaal weten wat de toekomst zal brengen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van het Vlaamse clusterbeleid – 1541 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): In 2016 zijn we begonnen met een aantal clusters. Toen is ook afgesproken om na tien jaar te bekijken wat we met die clusters zouden doen in de toekomst.

Recent heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een groenboek opgemaakt, in samenspraak met de betrokken stakeholders, en daar kwamen vier scenario's uit naar voren.

Scenario 1 is verderdoen zoals we bezig zijn, maar dan zonder structurele overheidsfinanciering. Scenario 2 is bekijken in welke mate bepaalde speerpuntclusters misschien beter worden ingekanteld in bijvoorbeeld bestaande strategische onderzoekscentra (SOC's). Scenario 3 behelst bestaande speerpuntclusters gericht inzetten op de kruispunten van economische en maatschappelijke meerwaarde met financiering van een basisopdracht met specifieke taken. Scenario 4 omvat een nieuw clusterprogramma voor systemische transformaties, met als primair doel bij te dragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

De experts hebben drie scenario's – 1, 3 en 4 – geselecteerd en onderbouwd met SWOT-analyses (strengths, weaknesses, opportunities and threats). Het tweede scenario is daar later aan toegevoegd. Wat dan vreemd is, is dat ze dat scenario 2 genoemd hebben. Bepaalde clusters zijn ook om die reden naar mij gekomen. Zij hebben die expertenraden bijgewoond, waarop drie scenario's zijn voorgesteld, en nadien wordt daar dan een scenario aan toegevoegd, en krijgt dat dan de tweede plaats. Dat begrijpen ze niet goed.

Werd scenario 2 mee bevraagd bij de brede groep van stakeholders die betrokken waren bij de evaluatie uitgevoerd door de externe partijen? Zo ja, wat was hun visie op dit scenario?

Bestond er bij het schrijven van het groenboek al een scenario 2?

Hoe plant u in het kader van scenario 2 de bedrijfsgedrevenheid en neutraliteit van het clusterbeleid te waarborgen?

Op het InnovFest van 20 februari 2024 hebt u de toen bestaande scenario's – 1, 3 en 4, toen nog gewoon 1, 2 en 3 – toegelicht. Toen was er nog geen sprake van het huidige scenario 2. Waarom is die nummering sindsdien gewijzigd? Voor ons is dat niet echt transparant.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Gryffroy, ik nam het initiatief om via VLAIO de toekomst van het clusterbeleid te laten voorbereiden. In een eerste stap werd een groenboek opgesteld. Dit groenboek werd op 22 maart aan de Vlaamse Regering meegedeeld met de boodschap dat hierover nu een adviesronde wordt georganiseerd bij zowel de speerpuntclusters, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) als het beslissingscomité bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen.

Uw vragen hebben betrekking op de eindredactie van het groenboek, waarvan de Vlaamse Regering op 22 maart akte heeft genomen. In de beraadslaging in de interkabinettenwerkgroep ter voorbereiding van agendering vonden de coalitiepartners het nuttig om ook expliciet een scenario 2 op te nemen, dat erop neer zou komen dat de speerpuntclusters zouden kunnen inkantelen in bestaande kenniscentra, zoals de SOC's of bestaande wetenschappelijke instellingen. Het bijkomende scenario werd in consensus toegevoegd vanuit beleidsoverwegingen, voornamelijk vanuit de terechte bekommernis voor de eenvoud van het innovatielandschap, dus met minder organisaties. Het inkantelen was overigens ook impliciet een mogelijkheid in sommige van de andere scenario's.

Ik kom tot uw punctuele vragen.

De scenario's – noch 2, noch de andere drie – werden niet bevraagd bij de grote groep van stakeholders. De groep van stakeholders werd bevraagd naar een SWOT-analyse vanuit hun perspectief op de globale huidige clusterwerking.

De drie oorspronkelijke scenario's – nu 1, 3, 4 – werden samen met de uitgebreide analyse ervan opgemaakt door VLAIO met input van de buitenlandse experts. Deze experts zijn evenwel onvoldoende op de hoogte van andere organisaties in Vlaanderen om scenario 2 naar voren te schuiven of te analyseren aan de hand van een SWOT.

Voor de toekomstige vormgeving van het clusterbeleid is voor mij de bedrijfsgedrevenheid, inclusief de private financiering, en de neutraliteit ten opzichte van kennispartners een sterk punt van de huidige werking, dat we absoluut moeten bewaren. Ik sluit niet uit dat dit ook kan binnen een goed georganiseerde inkanteling, maar het zal specifieke zorg vragen.

Scenario 3 in het groenboek zoals nu verspreid, heeft nog steeds mijn persoonlijke voorkeur: verder bouwen op de sterktes, met de gerealiseerde impact bij bedrijven, van de huidige clusterwerking met toegenomen aandacht voor inzet op oplossingen voor de uitdagingen van de toekomst. Hiervoor kan verder nagedacht worden over een modulair financieringsmechanisme. De ondersteuning en begeleiding voor kmo's kan wellicht binnen de huidige Europese regelgeving. Dat kan niet met

het huidige artikel 27 binnen de innovatiecluster, maar wel met andere artikelen uit deze EU-regelgeving. Voor andere activiteiten moet verder onderzocht worden welke financiering het meest geschikt is. Dit kan zijn via overheidsopdrachten of deels met steun binnen de marges van de de-minimisverordening, of nog anders.

Wat ten slotte de nummering betreft: er werd geopteerd om het nieuwe scenario 2 te laten aansluiten bij scenario 1, ook een scenario waar de clusterorganisaties zelf geen partnerschap met de overheid aangaan, en er enkel voor specifieke taken een deel financiering vanuit de overheid zou kunnen zijn, in competitie met andere organisaties dan. Verder is er geen verklaring voor te geven.

Het groenboek zoals het in consensus is aangenomen door de Vlaamse Regering ligt dus nu voor ter advies bij de stakeholders en adviesinstanties. Zij hebben nu alle ruimte om tegen begin mei hun overwegingen kenbaar te maken. Het resultaat van dit adviestraject zal verwerkt worden door VLAIO en opnieuw aan de Vlaamse Regering worden meegedeeld. Op die manier meen ik tot een goed onderbouwde en gedragen toekomstvisie op het Vlaamse clusterbeleid te kunnen komen. De politieke keuzes voor de implementatie zijn dan werk voor de volgende Vlaamse Regering, zodat er tegen 2026 een geactualiseerd clusterbeleid uitgerold kan worden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Men heeft dus puur een logica proberen te volgen. Bij scenario 1 gaan de bestaande speerpuntclusters verder zonder overheidsparticipatie, bij scenario 4 heeft de overheid het zoveel mogelijk voor het zeggen – als ik het zo cru mag uitdrukken.

Nu, wordt het een of-ofverhaal of een en-enverhaal? Met andere woorden, als we kiezen voor scenario 3, moeten alle speerpuntclusters dat scenario dan volgen, of kunnen we ook kiezen om voor bepaalde clusters scenario 3 toe te passen en voor andere scenario 2 of zelfs scenario 1? (*Opmerkingen van minister Jo Brouns*)

Oké, het is dus geen of-ofverhaal, maar een verhaal van keuzemogelijkheden. Dan heb ik geen verdere vragen meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondernemingen die aankloppen bij Participatiemaatschappij Vlaanderen – 1586 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Ik geef nog mee dat we op 21 mei een extra commissie houden bij de voorstelling van de jaarresultaten van Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV).

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijn vraag om uitleg gaat over de instrumenten van PMV: de achtergestelde leningen, de waarborgen of de participatie in het kapitaal. Er zijn drie types van gestandaardiseerde leningen, namelijk de startlening, de cofinanciering en de cofinanciering+. De rente voor deze leningen is minimaal 3,5 procent. PMV heeft hiermee een belangrijke rol in het Vlaams economisch beleid en staat het mee in voor extra jobs.

De samenwerking tussen PMV en de Vlaamse overheid verloopt via een meerjarige beheersovereenkomst. Om meer transparantie mogelijk te maken, geeft PMV op regelmatige basis meer tekst en uitleg in deze commissie.

In 2023 waren er meer aanvragen voor leningen bij PMV dan het jaar voordien. In totaal waren er 877 aanvragen, of 45 procent meer dan het jaar voordien. Vooral startleningen, voor ondernemingen die nog geen vier jaar actief zijn, werden aangevraagd. Het aantal aanvragen steeg van 363 in 2022 naar 557 in 2023. Van wie een startlening aanvraag, kreeg 58 procent groen licht. Bij een cofinanciering was dat 80 procent.

Minister, hoe verklaart u het verhoogde aantal aanvragen van de leningen? Betekent dit dat ondernemingen moeilijker de weg vinden naar een financiering via de banken? Of rekenen banken een te hoge rente aan?

Hoe evalueert u het slaagpercentage van 58 procent voor de startleningen? Wat kunnen ondernemingen doen als een lening wordt geweigerd? Is een herkansing mogelijk? Hoe worden ze daarbij ondersteund door PMV? Of worden ze doorverwezen naar het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO)?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De toename van het aantal dossiers kan volgens ons verklaard worden door twee elementen. Ten eerste werd in de tweede jaarhelft van 2022 een online aanvraagtool gelanceerd. Deze tool verlaagt de drempel voor ondernemers om een aanvraag in te dienen en biedt ondersteuning bij het aanleveren van de nodige informatie. Er is dus een 'pull' door verbeterde dienstverlening. Ten tweede zorgt de evolutie van de rentevoeten bij de banken ervoor dat de kredieten van PMV-Standaardleningen momenteel zeer concurrentieel zijn. Er is dus een 'push' richting PMV door de omstandigheden op de kredietmarkt

Het goedkeuringspercentage voor de startleningen over heel 2023 bedroeg 67 procent. De 58 procent waarvan sprake betrof alleen de goedkeuringen in de eerste maand van 2024, maar inmiddels is het goedkeuringspercentage voor startleningen ook in 2024 al opnieuw gestegen tot 66 procent. Deze percentages liggen in lijn met de goedkeuringsratio's van de voorbije jaren.

PMV-Standaardleningen communiceert steeds de redenen van weigering. Een aanvrager kan op basis van deze communicatie het dossier opnieuw indienen, waarna PMV-Standaardleningen, op basis van de nieuwe of bijkomend aangeleverde elementen, een definitieve beslissing over het dossier neemt. Indien een ondernemer echter over geen enkele affiniteit met de sector beschikt én een onrealistisch financieel plan aanlevert waaruit geen terugbetaalcapaciteit blijkt, kan PMV-Standaardleningen onmiddellijk definitief weigeren.

De beslissingsbrieven van PMV-Standaardleningen voorzien, in geval van weigering, steeds een verwijzing naar VLAIO, met alle contactgegevens. Ook de contactgegevens van de kredietanalist die het dossier behandelde, staan vermeld op de beslissingsdocumentatie. Zo kunnen aanvragers bijkomende toelichting vragen indien gewenst.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat is duidelijk. Daar heb ik geen verdere vragen over.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.